

UČNI NAČRT

EKONOMIJA

Gimnazija

Ekonomska, splošna gimnazija

Ekonomska gimnazija:

Obvezni predmet in matura (385 ur)

Splošna gimnazija:

Izbirni predmet in matura (280 ur)

UČNI NAČRT

EKONOMIJA

Gimnazija; Ekonomska, splošna gimnazija

Ekonomska gimnazija: obvezni predmet in matura (385 ur)

Splošna gimnazija: izbirni predmet in matura (280 ur)

Predmetna komisija:

Ana Golob, Zavod RS za šolstvo Ljubljana, predsednica

dr. **Miroslav Glas**, Univerza v Ljubljani, Ekonomska fakulteta, član

dr. **Mira Rihtarič**, Univerza v Mariboru, Ekonomsko-poslovna fakulteta, članica

Irena Babič Vrečar, Ekonomska šola Ljubljana, članica

Zvezdana Lamovšek Golob, Gimnazija in ekonomska šola Trbovlje, članica

Karmen Kranjec, Srednja ekonomska šola Celje, članica

Mirjam Bizjak, Ekonomska šola Kranj, članica

Pri posodabljanju učnega načrta je predmetna komisija za spremljanje in posodabljanje učnega načrta za ekonomijo izhajala iz obstoječega učnega načrta za ekonomijo iz leta 1998. Hkrati je upoštevala mnenja in nasvete učiteljev, svetovalcev in drugih strokovnjakov ter že objavljena dela slovenskih in tujih avtorjev, povezana s poukom ekonomije.

Recenzenta:

dr. **Davorin Kračun**, Univerza v Mariboru, Ekonomsko-poslovna fakulteta

Alenka Grmovšek, Srednja ekonomska šola Maribor

Uredila: **Nataša Purkat**

Sprejeto na 110. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 14. 2. 2008.

Kazalo

1 OPREDELITEV PREDMETA.....	4
2 SPLOŠNI CILJI/KOMPETENCE.....	5
3 CILJI IN VSEBINE	6
4 PRIČAKOVANI DOSEŽKI	32
5 MEDPREDMETNE POVEZAVE.....	35
6 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA	36
7 VREDNOTENJE DOSEŽKOV	37

1 OPREDELITEV PREDMETA

Predmet ekonomija je temeljni strokovni predmet, ki posreduje temeljna splošnoekonomska znanja, pomembna za razumevanje ekonomskih pojmov in procesov v Sloveniji in sodobnem svetu ter razvija najširšo ekonomsko logiko.

Pri predmetu ekonomija želimo dijakom pokazati, da ekonomija ni le abstraktna znanost, ampak pojasnjuje vsakodnevno poslovno življenje ljudi, pomaga jim razumeti njihovo ekonomsko okolje, ki je zelo kompleksno. Tako postane ekonomija praktična znanost, ki ljudem pomaga pri odločitvah (kam naložiti prihranke, razumeti od česa so odvisni njihovi dohodki, delovanje zakona ponudbe in povpraševanja, itd.).

Znanja in vedenja, ki jih pridobijo dijaki pri tem predmetu, omogočajo:

- splošno razumevanje delovanja tržne družbe in lažje vključevanje v tržno družbo, ne glede na izbiro nadaljnjega izobraževanja dijaka,
- lažjo izbiro smeri nadaljnjega izobraževanja na ekonomsko poslovnem področju,
- hitrejše dojetje ekonomske teorije in ekonomskih procesov pri poglobljanju znanj v terciarnem izobraževanju,
- razvijanje kompetenc, veščin in spretnosti, ki dijakom omogočajo učinkovit študij in kasnejšo uporabo znanja v delovnem procesu.

Ekonomija je v programu ekonomske gimnazije štiriletni obvezni predmet, ki dijake pripravlja na maturo. Predmetu je v tem programu namenjeno skupno 385 ur pouka, od tega 280 ur pouka za spoznavanje in razvijanje splošnih znanj in pripravi na maturo ter 105 ur za posebna strokovna znanja, ki so namenjena poglobljenemu razumevanju ekonomske teorije in zadovoljevanju individualnih interesov dijakov in učiteljev. Ta znanja tudi omogočajo večjo primerljivost (prehodnost) s programi strokovnega in poklicnega izobraževanja, ki dijakov ne pripravljajo na maturo. Pripravi na maturo je v četrtem letniku namenjenih najmanj 70 ur pouka.

2 SPLOŠNI CILJI/KOMPETENCE

Predmet ekonomija posreduje dijakom temeljna ekonomska znanja, pomembna za:

- poznavanje slovenskega in svetovnega gospodarstva,
- razumevanje najpomembnejših ekonomskih pojmov in procesov,
- razumevanje tržnih zakonitosti in njihovega vpliva na dogajanja v sodobni družbi,
- razvijanje zavesti, da je gospodarjenje, varčno ravnanje, nujno na vseh področjih življenja,
- razvijanje zavedanja o pomenu razpoložljivih potencialov narodnega gospodarstva in ustrezno vrednotenje virov (naravni viri, ekologija in proizvedeno bogastvo).

Dijaki pri predmetu ekonomija razvijajo sposobnosti in kompetence:

- logičnega presojanja vzročno-posledičnih soodvisnosti ekonomskih pojavov in zakonitosti,
- kritičnega presojanja ekonomskih odločitev gospodinjstev, podjetij in države v tržnem gospodarstvu,
- analitičnega mišljenja in praktične uporabe pridobljenih ekonomskih znanj pri analiziranju aktualnih ekonomskih problemov,
- samostojnega odločanja in samostojnega načrtovanja dela oz. sodelovanja pri načrtovanju,
- iskanja dodatne literature, aktualnih člankov z uporabo knjižnično informacijskih virov,
- dela v timu, usklajevanja pogledov, argumentiranja in sporazumevanja,
- sporazumevanja v maternem jeziku,
- poznavanja ključnih ekonomskih pojmov v tujih jezikih,
- javnega nastopanja s pripravo predstavitev s sodobnimi avdiovizualnimi pripomočki,
- uporabe matematičnih znanj, kot analitičnega orodja, ki pomaga razumeti ekonomske zakone in trende,
- uporabe računalniškega znanja in povezovanje le tega z ekonomskim znanjem,
- podjetniškega pristopa in samoiniciativnosti,
- razvijajo socialne in državljske kompetence,
- učenja učenja in zavedanja pomena in nujnosti vseživljenjskega učenja,
- razvijanja kulturne zavesti in izražanja.

3 CILJI IN VSEBINE

Globalni cilji predmeta se medsebojno prepletajo in uresničujejo skozi operativne cilje v celotnem učnem procesu, tako da dijaki postopno spoznavajo ekonomska dogajanja od preprostih do zapletenih v družbeni stvarnosti 21. stoletja.

V preglednici so predstavljeni cilji, vsebine, obravnavani pojmi, predlagane možne medpredmetne povezave in predlogi za vključevanje kroskurikularnih tem po posameznih sklopih.

Učni načrt navaja delitev znanj na splošna znanja (SZ) in posebna znanja (PZ).

Splošna znanja so opredeljena kot znanja, potrebna za splošno izobrazbo in so namenjena vsem dijakom/dijakinjam, zato jih mora učitelj/ica obvezno obravnavati. Posebna znanja opredeljujejo dodatna ali poglobljena znanja, ki jih učitelj/ica obravnava glede na zmožnosti in interese dijakov.

V tretjem poglavju Cilji in vsebine so splošna znanja pisana pokončno, posebna znanja pa poševno.

	Cilji	Vsebine	Pojmi	Medp. in krosk. povezave
A	Dijaki usvojijo temeljne ekonomske pojme, pomembne za razumevanje ekonomskih procesov v družbi. Po posameznem vsebinskem sklopu dijaki:	TEMELJNI EKONOMSKI POJMI IN PROCESI		
A.1	spoznajo ekonomski problem z vidika omejenih možnosti zadovoljevanja potreb in ekonomsko dejavnost, ki rešuje ta problem	EKONOMSKI PROBLEM		
A.1.1	<ul style="list-style-type: none"> opišejo vsebino temeljnih ekonomskih vprašanj znajo predstaviti ekonomska vprašanja s konkretnimi primeri iz okolja, v katerem živijo razvijajo sposobnost opazovanja okolja, v katerem živijo razvijajo načelo varčnosti in gospodarnosti razvijajo sposobnost timskega odločanja in izbiranja 	Temeljna ekonomska vprašanja	<ul style="list-style-type: none"> ekonomska vprašanja 	
A.1.2	<ul style="list-style-type: none"> opredelijo ekonomski problem znajo opredeliti pojem potrebe in dobrine razlikujejo absolutno in relativno redkost dobrin znajo predstaviti absolutno in relativno redkost dobrin s primeri iz realnega okolja s primeri iz okolja vrednotijo potrebe spoznavajo in sprejemajo drugačne potrebe drugih ljudi 	Ekonomska dejavnost in relativna redkost dobrin	<ul style="list-style-type: none"> potrebe in dobrine ekonomska problem absolutna redkost relativna redkost 	<p>Predlog</p> <p>Timsko poučevanje:</p> <p>Obravnava kompleksnih problemov</p> <p>PSI - motivi in potrebe</p>
A.1.3	<ul style="list-style-type: none"> opišejo pojem ekonomske dejavnosti znajo predstaviti tri temeljna vprašanja vsake družbe s preprostimi primeri znajo opredeliti tehnični in družbeni vidik reševanja ekonomskih problemov 	<p>Ekonomska dejavnost in premagovanje relativne redkosti</p> <p>Nujnost proizvodne izbire, tehtanje alternativ – transformacijska krivulja</p>	<ul style="list-style-type: none"> ekonomska - gospodarska dejavnost tri temeljna vprašanja: kaj, kako in za koga proizvajati proizvodni proces 	<p>SOC - posameznik in družba, družbena struktura</p>

	Cilji	Vsebine	Pojmi	Medp. in krosk. povezave
A.2	spoznajo temeljne ekonomske tokove, ki povezujejo ekonomske subjekte v gospodarstvih	GOSPODARSKI KROŽNI TOK		
A.2.1	<ul style="list-style-type: none"> opišejo razloge za nastajanje potreb, primerja vrste potreb in opiše proces zadovoljevanja potreb znajo s primeri iz realnega okolja pojasniti posamezno vrsto potreb znajo opisati razmerja med dobrinami, proizvodi in blagom 	Ekonomске potrebe in gospodarska dejavnost	<ul style="list-style-type: none"> ekonomske in neekonomske potrebe osebne in skupne potrebe primarne in sekundarne potrebe dobrine, proizvodi, blago 	SOC - delo in prosti čas, delitev dela
A.2.2	<ul style="list-style-type: none"> pojasnijo pojem proizvodnje z opisom dejavnosti proizvodnega podjetja v okolju znajo naštetih dejavnike, ki sodelujejo pri konkretni dejavnosti znajo razčleniti gospodarski proces na posamezne stopnje ali faze 	Proizvodnja in njeni dejavniki	<ul style="list-style-type: none"> proizvodnja proizvodni dejavniki faze gospodarskega procesa proizvodnja, razdelitev, menjava, potrošnja 	POD
A.2.3	<ul style="list-style-type: none"> znajo opisati temeljne ekonomske osebe – nosilce odločitev v gospodarstvu z opazovanjem okolja, v katerem živijo, opišejo denarne in blagovne tokove med gospodinjstvi in podjetji znajo opisati mehanizme usklajevanja teh tokov na modelu krožnega toka 	Krožni tok gospodarstva	<ul style="list-style-type: none"> nosilci odločitev (gospodinjstva, podjetja, banke, država) krožni tok gospodarstva usklajevanje tokov - koordinacijski mehanizem pomanjkljivosti tržnega meh.-okoljski problemi 	SOC - družbena struktura, družbene organizacije, družina
A.2.4	<ul style="list-style-type: none"> znajo s preprostimi primeri opisati stvarne in denarne tokove med gospodinjstvi in podjetji poenostavljeno opredelijo trg produkcijskih dejavnikov in trg potrošnih dobrin in storitev 	Stvarni in denarni tokovi	<ul style="list-style-type: none"> stvarni tokovi denarni tokovi trg produkcijskih dejavnikov trg potrošnih dobrin in storitev 	

	Cilji	Vsebine	Pojmi	Medp. in krosk. povezave
A.3.	spoznajo gospodinjstvo kot temeljno ekonomsko celico, spoznajo potrebe gospodinjstev in potrošnja kot obliko zadovoljevanja teh potreb	GOSPODINJSTVA POTROŠNA IZBIRA	IN	
A.3.1	<ul style="list-style-type: none"> • opišejo potrebe gospodinjstev • razvrščajo potrebe gospodinjstev po njihovi intenzivnosti • s preprostim primerom pojasnijo potrošnja kot obliko zadovoljevanja potreb • znajo pojasniti koristnost dobrin pri zadovoljevanju potreb • znajo pojasniti celotno koristnost, ki jo ima potrošnik pri porabi dobrine • utemeljujejo zakon padajoče mejne koristnosti s pomočjo praktičnega primera • <i>tabelarično in grafično ponazorijo celotno in mejno koristnost</i> 	Gospodinjstva, potrebe in potrošnja	<ul style="list-style-type: none"> • gospodinjstvo • potrebe gospodinjstev • zadovoljevanje potreb • koristnost dobrin • celotna koristnost • mejna koristnost 	SOC -družina PSI - potrebe
A.3.2	<ul style="list-style-type: none"> • <i>znajo opisati alternativne možnosti potrošnje gospodinjstva in jih ponazoriti s primerom</i> • <i>znajo pojasniti, kaj ponazarja premica alternativnih možnosti potrošnje</i> • <i>analizirajo vpliv spremembe dohodka gospodinjstev na možnosti potrošnje</i> • <i>znajo opisati vpliv spremembe cen dobrin ali spremembe potreb na možnosti potrošnje</i> • <i>grafično ponazorijo alternativne možnosti potrošnje</i> • <i>znajo z besedami opisati optimalno izbiro nakupa košarice dobrin in oceniti premoženjsko stanje gospodinjstva</i> 	Alternativne možnosti potrošnje in potrošna izbira	<ul style="list-style-type: none"> • premica cene • premica alternativnih možnosti potrošnje • alternativni strošek • dohodek gospodinjstva 	Uporaba procesnih znanj: MAT - linearna funkcija
A.3.3	<ul style="list-style-type: none"> • predstavijo dejavnike odločanja v gospodinjstvih • znajo pojasniti ekonomske odločitve gospodinjstva • razvrstijo glavne vire dohodkov gospodinjstva • znajo naštetih glavne skupine izdatkov 	Gospodinjstva in racionalno gospodarjenje s proračunom	<ul style="list-style-type: none"> • dohodki gospodinjstva • stalni in občasni izdatki • premoženje gospodinjstva 	PIN

	<p>IZBIRNO (primerno za aktivne metode poučevanja):</p> <ul style="list-style-type: none"> • ugotavljajo zakaj gospodinjstvo načrtuje svoje dohodke in kako • znajo oceniti stalne in občasne izdatke gospodinjstev • znajo z namišljenim primerom predstaviti premoženjsko stanje gospodinjstva • vodijo namišljeno finančno poslovanje racionalnega gospodinjstva • opišejo pomen varčevanja v gospodinjstvih • znajo pojasniti pomen finančnih institucij (bank) pri načrtovanju varčevanja in financiranja potrošnje gospodinjstva <p><i>Dijaki s preučevanjem primera racionalnega gospodinjstva uporabljajo temeljne ekonomske pojme.</i></p>		<p><i>IZBIRNO:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>premoženje gospodinjstva (sredstva in viri)</i> • <i>finančno poslovanje gospodinjstva (prejemki in izdatki)</i> • <i>prihranki in posojila</i> • <i>naložbe prihrankov</i> 	<p>KK: Vzgoja za zdravje</p> <p>KK: Vzgoja potrošnika</p>
--	---	--	--	---

	Cilji	Vsebine	Pojmi	medp. in krosk. povezave
A. 4	spoznajo vlogo podjetij pri zadovoljevanju potreb, motive gospodarjenja v podjetjih, merila ocenjevanja njihove uspešnosti, spoznajo omejene pogoje produkcije in alternative proizvodnih izbir v družbi	PODJETJA IN PROIZVODNA IZBIRA		
A.4.1	<ul style="list-style-type: none"> opredelijo pojem podjetja in opiše sorodne pojme znajo predstaviti enostavno organizacijsko shemo podjetja kritično pojasnjujejo temeljne cilje dejavnosti podjetja opišejo vrste gospodarskih dejavnosti 	Pojem in dejavnosti podjetij	<ul style="list-style-type: none"> podjetje vrste podjetij dejavnosti podjetja cilji dejavnosti podjetja gospodarske dejavnosti 	Razumevanje pojmov: Timsko poučevanje ali projektno delo POD KK Poklicna orientacija
A.4.2	<ul style="list-style-type: none"> predstavijo glavne vrste podjetij po njihovi pravno-organizacijski obliki razvrstijo podjetja po različnih kriterijih znajo opisati strukturo podjetij po različnih kriterijih <i>poiščejo primere podjetij v lastnem okolju</i> 	Vrste podjetij v sodobnih tržnih gospodarstvih	<ul style="list-style-type: none"> organizacijske oblike podjetij struktura podjetij 	POD
A.4.3	<ul style="list-style-type: none"> znajo opredeliti pojme: proizvodni dejavniki, stroški, prihodek, dobiček in kapital pojasnijo temeljno načelo gospodarnosti podjetja znajo opisati pojem produktivnost in pojem produktivnost dela predstavijo dejavnike, ki vplivajo na produktivnost dela znajo izračunati produktivnost dela, ekonomičnost in rentabilnost na podlagi enostavnih podatkov <i>ocenjujejo in primerjajo merila gospodarske uspešnosti</i> <i>opravi intervjuje v lastnem okolju o uspešnosti poslovanja podjetij</i> 	Merila uspešnosti poslovanja podjetij	<ul style="list-style-type: none"> producerski dejavniki stroški, prihodki, dobiček kapital gospodarnost produktivnost dela ekonomičnost rentabilnost merila gospodarske uspešnosti 	POD
A.4.4	<ul style="list-style-type: none"> zna pojasniti probleme proizvodne izbire vsake družbe, kaj proizvajati in kako opišejo in grafično predstavijo lestvico alternativnih možnosti proizvodnje pojasnijo obliko krivulje alternativnih možnosti proizvodnje znajo pojasniti oportunitetne stroške pri proizvodni izbiri <i>opišejo in grafično prikažejo premike transformacijske krivulje spremembi razpoložljivih produkcijskih dejavnikov:</i> IZBIRNO: <i>razložijo in primerjajo vplive različnih sprememb v družbi na spremembe možnih proizvodnih izbir</i> <i>znajo pojasniti razlike v proizvodni izbiri med bogato in revno državo</i> <i>znajo primerjati proizvodne izbire dveh držav</i> <i>opišejo problematiko proizvodne izbire v Sloveniji</i> 	Proizvodna izbira v družbi - transformacijska krivulja	<ul style="list-style-type: none"> producerska izbira alternativne možnosti potrošnje transformacijska krivulja alternativni (oportunitetni) str <p>IZBIRNO: primerjalne prednosti</p>	KK Okoljska vzgoja

	Cilji	Vsebine	Pojmi	Medp. in krosk.
		TEMELJI MIKROEKONOMIJE		
A.5. A. 5.1	<p>Spoznajo mikroekonomske probleme, razvijajo ekonomsko logiko, razumejo vpliv odločitev o količini in načinu proizvodnje na uspešnost, spoznajo pojem produkcije in njene različne opredelitve</p> <p>pojasnijo merilo produkcije in vpliv stroškov na odločitve gospodarskih subjektov</p> <ul style="list-style-type: none"> • razlikujejo ekonomijo in diseconomijo obsega • <i>predstavijo vsebino produkcijske funkcije</i> 	<p>PRODUKCIJSKA FUNKCIJA - ANALIZA TRANSFORMACIJSKE KRIVULJE</p> <p>Merilo produkcije in zakon padajočih donosov</p>	<ul style="list-style-type: none"> • produkcijska funkcija • merilo produkcije • konstantni, rastoči in padajoči donosi • ekonomija obsega • diseconomija obsega 	POD MAT
A.5.2	<ul style="list-style-type: none"> • opredelijo pomen tehničnega napredka za gospodarstvo • <i>predstavijo v čem se kaže spreminjanje tehnologije</i> • razlikujejo pojma inovacija in invencija • <i>predstavijo zakon padajočih donosov in njegov pomen za proizvodnjo</i> 	<p>Tehnični napredek</p> <p>Zakon padajočih donosov kot osnova za teorijo stroškov</p>	<ul style="list-style-type: none"> • tehnični napredek • invencija, inovacija • zakon padajočih donosov 	ZGO POD Timsko poučevanje
	<p>IZBIRNO</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>predstavijo splošne ugotovitve analize produkcijske funkcije</i> • <i>zna narisati in razložiti pomen krivulje enakega produkta – izokvante</i> • <i>razložijo kaj pove točka na krivulji enakega produkta</i> • <i>opišejo in grafično prikažejo zakon padajočih donosov in na primeru razložijo vpliv dodajanja variabilnega faktorja</i> • <i>pojasnijo kaj je mejni in kaj povprečni produkt</i> • <i>opišejo gibanje celotnega, mejnega in povprečnega produkta</i> • <i>opredelijo nevtralni in pristrani tehnološki napredek</i> 		<ul style="list-style-type: none"> • izkvanta • variabilni dejavnik • fiksni dejavnik • mejni produkt • nevtralni in pristrani tehnološki napredek 	MAT

			<ul style="list-style-type: none"> diferenciacija proizvodov mobilitnost proizvodnih dejavnikov naravne in umetne ovire za vstop racionalno ravnanje diskriminacija med kupci 	
B.1.3	<ul style="list-style-type: none"> naštejo in opišejo značilnosti popolne in nepopolne konkurence naštejo in opišejo nepopolne tržne strukture opredelijo monopol in predstavijo s primeri opišejo monopolistično konkurenco in predstavijo s primeri opišejo oligopol in predstavijo s primeri poznajo pojem sekundarnega trga in vplive na ostale trge 	Značilnosti različnih trgov	<ul style="list-style-type: none"> popolna konkurenca nepopolna konkurenca monopolistična konkurenca oligopol duopol čisti monopol sekundarni trgi 	POD MAT SOC
	<p>IZBIRNO</p> <ul style="list-style-type: none"> opredelijo Cournotovo točko in monopolni ekstradobiček 		<ul style="list-style-type: none"> Cournotova točka monopolni ekstradobiček 	
B.2	širijo spoznanja o povpraševanju	OBNAŠANJE POTROŠNIKOV IN POVPRASEVANJE		
B.2.1	<ul style="list-style-type: none"> pojasnijo celotno in mejno koristnost razložijo vpliv dohodka na izbiro potrošnika 	Teorija koristnosti in optimalna izbira potrošnika	<p>mejna in celotna koristnost</p> <p>optimalna košarica nakupa</p>	MAT
B.2.2	<ul style="list-style-type: none"> opredelijo pojem povpraševanja opišejo dejavnike povpraševanja in njihov vpliv na odločitve 	Zakon povpraševanja	<ul style="list-style-type: none"> povpraševanje efektivno 	POD

	<p>kupcev</p> <ul style="list-style-type: none"> • predstavijo splošni zakon povpraševanja • <i>pojasnijo zakon povpraševanja z učinkom realnega dohodka in učinkom substitucije</i> • narišejo krivuljo povpraševanja • razlikujejo individualno in tržno povpraševanje • <i>opišejo učinke sprememb dejavnikov povpraševanja</i> • <i>analizirajo spremembe povpraševanja in obsega povpraševanja</i> 		<p>povpraševanje</p> <ul style="list-style-type: none"> • splošni zakon povpraševanja • “ceteris paribus” • subjektivni in objektivni dejavniki povpraševanja • krivulja povpraševanja • individualno in tržno povpraševanje • obseg povpraševanja 	MAT
B.2.3	<ul style="list-style-type: none"> • <i>opredelijo cenovno elastičnost povpraševanja</i> • <i>izračunajo in interpretirajo koeficient cenovne elastičnosti povpraševanja</i> • <i>razlikujejo elastično in neelastično povpraševanje</i> • <i>razložijo zakaj je cenovna elastičnost pomembna za proizvajalce</i> 	Cenovna elastičnost povpraševanja	<ul style="list-style-type: none"> • elastičnost povpraševanja • cenovna elastičnost • koeficient elastičnosti 	MAT
B.2.4	<ul style="list-style-type: none"> • <i>opredelijo dohodkovno elastičnost</i> • <i>izračunajo in interpretirajo koeficient dohodkovne elastičnosti povpraševanja</i> • <i>pojasnijo pomen dohodkovne elastičnosti povpraševanja za odločitve podjetij</i> 	Dohodkovna elastičnost povpraševanja	<ul style="list-style-type: none"> • dohodkovna elastičnost povpraševanja 	POD MAT
	<p>IZBIRNO</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>opredelijo popolnoma neelastično in popolnoma elastično povpraševanje</i> • <i>predstavijo in narišejo elastično in neelastično povpraševanje</i> • <i>predstavijo in narišejo dohodkovno elastičnost</i> • <i>izračunajo in interpretirajo koeficient križne elastičnosti</i> 		<ul style="list-style-type: none"> • popolnoma elastično in popolnoma neelastično povpraševanje • križna elastičnost povpraševanja 	

B.3	spoznajo pojem ponudbe	OBNAŠANJE PODJETIJ IN PONUDBA		
B.3.1	<ul style="list-style-type: none"> • opredelijo pojem ponudbe • razlikujejo individualno in tržno ponudbo • narišejo krivuljo ponudbe • opišejo dejavnike ponudbe • razložijo splošni zakon ponudbe • analizirajo spremembe obsega ponudbe in spremembe ponudbe (premike krivulje) 	Individualna in tržna ponudba	<ul style="list-style-type: none"> • ponudba • splošni zakon ponudbe • krivulja ponudbe • individualna ponudba • tržna ponudba • obseg ponudbe 	<p>POD</p> <p>Obisk podjetnika ali ekskurzija v podjetje</p>
B.3.2	<ul style="list-style-type: none"> • <i>izračunajo in interpretirajo koeficient elastičnosti ponudbe</i> • <i>razlikujejo elastično in neelastično ponudbo</i> 	Elastičnost ponudbe	<ul style="list-style-type: none"> • koeficient elastičnosti ponudbe • elastična ponudba • neelastična ponudba 	<p>POD</p> <p>MAT</p>
	<p>IZBIRNO</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>opredelijo popolnoma neelastično in popolnoma elastično ponudbo</i> • <i>narišejo elastično in neelastično ponudbo</i> 		<ul style="list-style-type: none"> • popolnoma elastična in popolnoma neelastična ponudba 	
B.4	spoznajo oblikovanje tržnega ravnotežja na podlagi ravnanja ponudnikov in povpraševalcev	TRŽNO RAVNOTEŽJE		
B.4.1	<ul style="list-style-type: none"> • pojasnijo delovanje ponudnikov in povpraševalcev na trgu • opredelijo pojem ravnotežne cene • narišejo tržno ravnotežje in razložijo ravnotežno ceno in količino • razlikujejo presežno povpraševanje od presežne ponudbe • opišejo procese, ki jih spodbudi presežno povpraševanje • pojasnijo procese, ki jih spodbudi presežna ponudba 	Proces oblikovanja tržnega ravnotežja	<ul style="list-style-type: none"> • tržno ravnotežje • ravnotežna cena • presežna ponudba • presežno povpraševanje 	<p>POD</p>

B.4.2	<ul style="list-style-type: none"> • <i>narišejo premike tržnega ravnotežja zaradi spremenjenih dejavnikov povpraševanja ali ponudbe</i> • <i>opredelijo dejavnike, ki povzročijo spremembo tržnega ravnotežja</i> • <i>pojasnijo spremembe tržnega ravnotežja na povezanih trgih</i> 	Spremembe tržnega ravnotežja	<ul style="list-style-type: none"> • državna intervencija • povezani trgi • črna borza • administrativne cene 	<p>POD MAT</p> <p>Timsko poučevanje</p>
B.5	spoznajo delovanje ekonomskih zakonitosti	EKONOMSKE ZAKONITOSTI		
B.5.1	<ul style="list-style-type: none"> • <i>opišejo nenaključno ravnanje ekonomskih subjektov</i> • <i>razložijo kaj pomeni nujnost in objektivnost ekonomskih zakonitosti</i> • <i>razlikujejo med ravnanjem posameznega osebk in logiko ekonomske zakonitosti</i> 	Značilnosti ekonomskih zakonitosti	<ul style="list-style-type: none"> • ekonomski zakoni 	SOC

	Cilji	Vsebine	Pojmi	Medp. in krosk.
B.6	spoznajo stvarne okoliščine na trgih, ki odstopajo od učbeniške popolne konkurence in preuči posebnosti ravnanja podjetij v nepopolni konkurenci	NEPOPOLNA KONKURENCA		
B.6.1.	<ul style="list-style-type: none"> • razlikujejo med modelom popolne in nepopolne konkurence • opišejo glavne oblike nepopolne konkurence in navajajo primere 	Stvarnost nepopolne konkurence	<ul style="list-style-type: none"> • nepopolna konkurenca • oligopol, monopolistična konkurenca in monopol 	ZGO POD
B.6.2	<ul style="list-style-type: none"> • <i>opišejo nekaj možnih (običajnih) strategij oligopolistov</i> • <i>pojasnijo zakaj prihaja do kartelnih dogovorov</i> • <i>opredelijo pomen necenovne konkurence</i> 	Oligopol in druge oblike nepopolne konkurence	<ul style="list-style-type: none"> • oligopol in duopol • strategije oligopolistov • cenovna vojna in kartelni dogovori • necenovna konkurenca 	POD
B.6.3	<ul style="list-style-type: none"> • opišejo značilen monopolni trg in navedejo primere • razložijo negativne posledice monopola • opišejo protimonopolno politiko 	Monopolni trgi	<ul style="list-style-type: none"> • Monopol in protimonopolna politika 	

B.6.4	<ul style="list-style-type: none"> • predstavijo slabosti tržnega mehanizma • razložijo slabosti nepopolne konkurence z vidika družbene blaginje in vloge države 	Slabosti tržnega mehanizma in nepopolne konkurence	<ul style="list-style-type: none"> • državna intervencija 	PRV, OIV – državljanska vzgoja, človekove pravice
	<p>IZBIRNO</p> <ul style="list-style-type: none"> • razložijo nepopolno konkurenco na izbranih trgih v Sloveniji in pojasnijo bistveno značilnost nepopolne konkurence - vpliv ponudnikov na ceno blaga • opredelijo in grafično prikažejo oblikovanje monopolnega dobička 		<ul style="list-style-type: none"> • monopolni ekstradobiček • mejni dohodek • pravilo $MC = MR$ • Cournotova točka 	
C				
C.1	spoznajo vlogo in osnovna pravila razdelitve v tržnem gospodarstvu	RAZDELITEV V TRŽNEM GOSPODARSTVU		
C.1.1	<ul style="list-style-type: none"> • pojasnijo pojem razdelitve, vlogo razdelitve za družbo in vpliv na gospodarske procese 	Razdelitev in gospodarski razvoj	<ul style="list-style-type: none"> • razdelitev in funkcije razdelitve 	
	<ul style="list-style-type: none"> • opišejo značilno strukturo plač v sodobnih gospodarstvih • razložijo gospodarski pomen plač • razlikujejo denarno in realno plačo • opišejo značilnosti tržne ponudbe dela in vlogo sindikatov • grafično predstavijo oblikovanje ravnovesja na trgu delovne sile <p>IZBIRNO</p> <ul style="list-style-type: none"> • izračunajo in interpretirajo indeks realne mezde 	Trg dela in plače	<ul style="list-style-type: none"> • trg dela • mezde in plače • denarna in realna mezda • kosovna in časovna mezda • minimalna mezda • sindikati • kompenzacijske razlike v mezdah • kolektivne pogodbe 	SOC - družbena neenakost, družbene spremembe in razvoj ZGO SOC PSI - posameznik v družbenem okolju
C.1.2	<ul style="list-style-type: none"> • pojasnijo dobiček in njegove ekonomske funkcije • izračunajo in opredelijo profitno mero 	Dobiček in ekstradobiček	<ul style="list-style-type: none"> • dobiček (profit) • maksimiranje dobička 	ZGO POD

	<ul style="list-style-type: none"> • razložijo vire ekstradobička in vrste ekstradobička 		<ul style="list-style-type: none"> • profitna mera • podjetniški dobiček • ekstradobički (konjunkturni, monopolni, tehnološki) 	
C.1.3	<ul style="list-style-type: none"> • opišejo nastanek rent pri lastnini in uporabi naravnih virov • <i>razlikujejo absolutno in diferencialno rento</i> • predstavijo vrste rent in njihov gospodarski pomen <p>IZBIRNO</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>narišejo in razložijo oblikovanje ravnovesja na trgu obdelovalnih zemljišč</i> 	Rente	<ul style="list-style-type: none"> • renta • zemljiška renta • absolutna in diferencialna renta • gradbena, mestna, turistična, rudniška renta 	ZGO
C.1.4	<ul style="list-style-type: none"> • pojasnijo nastanek obresti in značilen odnos do obresti v zgodovini • <i>utemeljijo ekonomske funkcije obresti/obrestne mere</i> • <i>opredelijo vlogo obrestne mere pri varčevanju prebivalstva in investicijah podjetij</i> • izračunajo obrestno mero <p>IZBIRNO</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>opišejo in grafično predstavijo oblikovanje ravnotežne obrestne mere</i> 	Obresti in obrestna mera	<ul style="list-style-type: none"> • posojilni kapital in trg posojilnega kapitala • obrestni, obrestna mera • oderušstvo • bančni kapital <ul style="list-style-type: none"> • nominalna in realna obrestna mera 	ZGO PIN Timsko poučevanje ali projektno delo
		TEMELJI MAKROEKONOMIJE		
C.2	spoznajo vlogo in vrste potrošnje v reprodukcijskem procesu	POTROŠNJA		
C.2.1	<ul style="list-style-type: none"> • pojasnijo pomen in vrste potrošnje • razlikujejo posamezne vrste potrošnje 	Pojem in vrste potrošnje	<ul style="list-style-type: none"> • potrošnja • reproduktivna in končna 	PSI, SOC

			<ul style="list-style-type: none"> • potrošnja investicijska poraba podjetij • osebna, skupna in splošna potrošnja • javna poraba • državni proračun 	OIV-državljska vzgoja
	<p>IZBIRNO</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>pojasnijo delovanje trga pri družbeni potrošnji</i> 			PSI, SOC OIV
C.3	spoznajo razvoj in vlogo denarja v blagovnem gospodarstvu	DENAR IN FINANČNE INSTITUCIJE		
C.3.1	<ul style="list-style-type: none"> • razložijo kaj je denar in pojasnijo njegov nastanek • predstavijo razvoj oblik denarja in uveljavitev žlahtnih kovin v vlogi denarja 	Zgodovinski razvoj denarja	<ul style="list-style-type: none"> • enostavna in verižna oblika menjave • splošni ekvivalent • denar, primarni denar 	ZGO
C.3.2	<ul style="list-style-type: none"> • predstavijo funkcije denarja in pojasnijo njihovo vsebino • razložijo proces dematerializacije denarja 	Funkcije in oblike denarja	<ul style="list-style-type: none"> • menjalni posrednik • hranilec vrednosti • plačilno sredstvo • svetovni denar • merilo vrednosti • denarni nadomestki • kovanci, bankovci in knjižni denar 	ZGO
C.3.3	<ul style="list-style-type: none"> • analizirajo vzroke za nastanek inflacije in deflacije, posledice in možne rešitve 	Inflacija in deflacija	<ul style="list-style-type: none"> • inflacija in deflacija 	
C.3.4	<ul style="list-style-type: none"> • opredelijo bančni sistem s centralno banko in poslovnimi bankami • razlikujejo različne tipe vrednostnih papirjev 	Bančni sistem in finančne institucije	<ul style="list-style-type: none"> • centralna (emisijska) banka • poslovne banke • vrednostni papirji, delnice in obveznice 	POD

	<p>IZBIRNO</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>razlikujejo zlato in papirno valuto</i> • <i>predstavijo pomen potrebne količine denarja v obtoku</i> • <i>pojasnijo kaj vpliva na potrebno količino denarja v obtoku</i> • <i>razložijo načine izdajanja primarnega in knjižnega denarja</i> • <i>predstavijo različne vrste bank</i> • <i>razlikujejo med različnimi bančnimi posli</i> • <i>opišejo različne oblike poslovanja bank s prebivalstvom in drugimi komitenti</i> 		<ul style="list-style-type: none"> • proces multiplikacije denarja • kvantitetna teorija denarja • obtočna hitrost denarja • potrebna količina denarja v obtoku • aktivna in pasivna obrestna mera • komercialne banke • investicijske banke • univerzalne banke • druge finančne institucije (hranilnice, investicijski vzajemni skladi) • navadne in preferenčne delnice • borza 	<p>POD MAT</p>
D		SVETOVNO GOSPODARSTVO		
D.1	Spoznajo pojem napredka in njegove gibalne sile	PERIODIZACIJA GOSPODARSKEGA RAZVOJA		
D.1.1	<ul style="list-style-type: none"> • pojasnijo različne vrste in ravni napredka • razložijo razvojna obdobja od kmetijske do informacijske družbe • opredelijo lastninske funkcije • opišejo zgodovinske oblike lastnine • predstavijo nastanek liberalnega kapitalizma • analizirajo značilnosti kapitalistične produkcije in 	Nastanek tržnega gospodarstva	<ul style="list-style-type: none"> • materialni, družbeni in osebni napredek • lastninske funkcije • postopne in radikalne inovacija • sprememba tehnološkega sistema in sprememba 	ZGO

	procesa akumulacije		<ul style="list-style-type: none"> tehnološke paradigme kapitalizem akumulacija kapitala 	
D.1.2	<ul style="list-style-type: none"> opišejo sektorje gospodarstva in predstavijo njihov zgodovinski razvoj 	Sektorska preobrazba gospodarstva	primarni, sekundarni, terciarni in kvartarni sektor	ZGO
D.1.3	<ul style="list-style-type: none"> pojasnijo učinke prve industrijske revolucije na gospodarski razvoj 	Prva industrijska revolucija	<ul style="list-style-type: none"> industrijska družba 	EK ZGO ZGO
	<p>IZBIRNO</p> <ul style="list-style-type: none"> <i>argumentirajo konjunktorna nihanja in gospodarske krize</i> 		<ul style="list-style-type: none"> konjunktorna nihanja gospodarske krize 	EK ZGO
D.2	Spoznajo pomen tehnološkega razvoja in značilnosti razvitega tržnega gospodarstva	SODOBNO TRŽNO GOSPODARSTVO		
D.2.1	<ul style="list-style-type: none"> opredelijo značilnosti druge industrijske revolucije pojasnijo učinke druge industrijske revolucije opišejo nastanek potrošniške družbe in njene dileme 	Druga industrijska revolucija	<ul style="list-style-type: none"> ekonomija obsega in množična produkcija tehnična in družbena delitev dela razslojevanje družbe potrošniška družba 	EK ZGO ZGO PSI,SOC
D.2.2	<ul style="list-style-type: none"> razložijo učinke tretje tehnološke (informacijske) revolucije in vplive na gospodarski razvoj spoznajo pomen in temeljne pojme s področja konkurenčnosti v globalnem gospodarstvu 	Tehnološki napredek in tretja industrijska revolucija	<ul style="list-style-type: none"> mikroelektronika, biotehnologija in novi materiali konkurenčnost, inovacije 	EK ZGO
D.2.3	<ul style="list-style-type: none"> opredelijo pojme delniška družba, delničar, delnica pojasnijo način odločanja v delniški družbi opišejo vlogo in položaj menedžmenta predstavijo prednosti delniške družbe pred individualnim podjetjem predstavijo različne možnosti vplivanja delničarjev na poslovne odločitve z določenim deležem delnic 	Delniška družba	<ul style="list-style-type: none"> delničar delnica, dividenda obveznica organi delniške družbe financiranje delniške družbe kontrolni paket delnic 	<p>POD</p> <p>EK ZGO Obisk menedžerja ali ekskurzija v veliko</p>

D.2.4	<ul style="list-style-type: none"> • opredelijo značilnosti korporacije • pojasnijo spremembe pri upravljanju korporacije – menedžerska revolucija • razložijo položaj in pomen institucionalnih delničarjev • <i>predstavijo problem razpršenosti lastnine in »odsotnih« delničarjev</i> • <i>pojasnijo procese združitve, prevzemov in strateških partnerstev</i> 	Korporacije in menedžerska revolucija	<ul style="list-style-type: none"> • menedžment • institucionalni delničarji • delavski in menedžerski odkup • solastništvo • soupravljanje • združitve, prevzemi • strateška partnerstva 	podjetje POD
D.2.5	<ul style="list-style-type: none"> • opišejo monopolizacijo in razloge za njen nastanek • <i>predstavijo ovire za selitev kapitala</i> • pojasnijo različne stopnje monopolne moči • razlikujejo oblike nepopolne konkurence • analizirajo različne poglede na vpliv monopola na tehnološki napredek • <i>pojasnijo razloge za protimonopolno politiko in njene ukrepe</i> 	Sodobna tržna struktura	<ul style="list-style-type: none"> • kartel, monopol • kombinirana podjetja • monopolne povezave – kartel, konceren, trust, holding • ohlapen in čvrst oligopol • dominantno podjetje • protimonopolna politika 	POD EK ZGO
D.2.6	<ul style="list-style-type: none"> • pojasnijo oblike necenovne konkurence 	Necenovna konkurenca	<ul style="list-style-type: none"> • prodajna • tehnološka • substitucijska • globalna • podjetniška 	POD
D.2.7	<ul style="list-style-type: none"> • opredelijo vlogo podjetnikov za razvoj • navedejo značilnosti podjetniške konkurence • <i>presodijo različne oblike podjetništva</i> • predstavijo pomen podjetništva za gospodarstvo 	Podjetništvo in podjetniška konkurenca	<ul style="list-style-type: none"> • individualno in korporacijsko (notranje) podjetništvo • mikro, mala in srednje velika podjetja (MSP) 	POD Obisk podjetnika
D.2.8	<ul style="list-style-type: none"> • opišejo spremembe vloge države • <i>opišejo različne zgodovinske koncepte</i> • poznajo funkcije države • <i>presodijo razloge za liberalizacijo in deregulacijo</i> • <i>razložijo tendence k regionalizaciji in razvojno vlogo regij ter medregionalnega povezovanja</i> 	Vloga države v sodobnem gospodarstvu	<ul style="list-style-type: none"> • država • funkcije države • liberalni koncept države • reformistični/keynesijanski koncept • država blaginje in kriza 	PSI, SOC PRV, OIV- državljska

			države blaginje <ul style="list-style-type: none"> • davčni vijak • hiperinflacija • neoliberalizem • regulacija in deregulacija 	vzgoja
	IZBIRNO <ul style="list-style-type: none"> • predstavijo Shermanov zakon proti trustom • opišejo značilnosti konkurenčne politike EU 			
D.3	spoznajo razlike v razvoju in posledice le-teh	MEDNARODNI EKONOMSKI ODNOSI V SODOBNEM SVETU		
D.3.1	<ul style="list-style-type: none"> • opredelijo imperializem 	Mednarodni ekonomski odnosi	<ul style="list-style-type: none"> • Imperializem 	ZGO
D.3.2	<ul style="list-style-type: none"> • Razložijo proces internacionalizacije kapitala in njegove institucionalne oblike • predstavijo zgodovinski nastanek EU • opišejo transnacionalna podjetja in njihove prednosti in pomanjkljivosti 	Internationalizacija kapitala v sodobnem svetu	<ul style="list-style-type: none"> • izvoz kapitala • internacionalizacija kapitala • prost pretok kapitala in delovne sile • regionalne ekonomske integracije • transnacionalna podjetja • dualna gospodarska struktura • Mednarodni denarni sklad • Svetovna banka 	POD ZGO GEO
D.3.3	<ul style="list-style-type: none"> • opredelijo tezo o mednarodni eksploataciji in problem neekvivalentne menjave • razložijo začaran krog revščine in njegove posledice • razložijo »prekletstvo naravnih virov« • analizirajo temeljne ekonomske probleme sodobnega sveta • proučujejo globalne ekonomske probleme 	Nekatera vprašanja mednarodnih ekonomskih odnosov	<ul style="list-style-type: none"> • teza o mednarodni eksploataciji • neekvivalentna menjava • »škarje cen« • začarani krog revščine 	ZGO

	<p>IZBIRNO</p> <ul style="list-style-type: none"> • razlikuje jo kolonializem, dekolonializem in neokolonializem • predstavijo teorija primerjalnih prednosti • opredelijo VIK: vojaško - industrijski kompleks • analizirajo dileme enotnega trga EU • opišejo nastanek socializma v ZSSR • predstavijo jugoslovanski samoupravni sistem argumentirajo dileme ekonomskega nacionalizma v začetku 21. stoletja in »nacionalnega ekonomskega interesa« 	Okoljska problematika	<ul style="list-style-type: none"> • militarizem • vojaškoindustrijski kompleks • socializem • kolonializem • dekolonializem • neokolonializem • ekonomski nacionalizem 	ZGO
--	--	-----------------------	--	-----

	Cilji	Vsebine	Pojmi	Medp. in krosk.
E		SLOVENSKO GOSPODARSTVO		
E.1	poznajo dejavnike, ki vplivajo na ustvarjanje domačega proizvoda Slovenije in vrednotijo vlogo prebivalstva pri ustvarjanju domačega proizvoda	RAZVOJNI POTENCIAL IN DEJAVNIKI RAZVOJA SLOVENSKEGA GOSPODARSTVA		
E.1.1	<ul style="list-style-type: none"> • opredelijo pojem BDP in opišejo načine merjenja • izračunajo in interpretirajo stopnjo rasti BDP • razlikujejo nominalni in realni BDP • izračunajo in interpretirajo realni BDP 	Bruto domači proizvod Slovenije	<ul style="list-style-type: none"> • bruto domači proizvod • metode merjenja BDP • metoda dodane vrednosti • metoda dohodkov • metoda izdatkov • struktura BDP po dejavnostih • gospodarska rast • nominalni BDP • realni BDP • BDP na prebivalca 	PIN – baze podatkov GEO Delo s statističnimi viri

E.1.2	<ul style="list-style-type: none"> • opišejo vlogo prebivalstva • izračunajo in interpretirajo stopnjo natalitete, mortalitete in stopnjo naravne rasti • izračunajo in razložijo naravno in migracijsko gibanje prebivalstva • opišejo socialnoekonomske značilnosti prebivalstva, izračunajo stopnjo brezposelnosti in jo komentirajo • opredelijo pojem človeški kapital in pojasnijo njegov pomen v razvitem svetu • opišejo sestavine naravnega bogastva in presodijo njegove osnovne značilnosti v Sloveniji • opredelijo pojem in sestavo proizvedenega bogastva • predstavijo pojme bruto in neto investicije ter vire za investicije <p>*IZBIRNO</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>izračunajo in interpretirajo MKK in PKK</i> 	Dejavniki potencialnega BDP – Dejavniki gospodarske rasti	<ul style="list-style-type: none"> • prebivalstvo • stopnja rodnosti • stopnja smrtnosti • priselitve, odselitva • migracijski saldo • stopnja naravne rasti • aktivno prebivalstvo • stopnja nezaposlenosti • Mednarodna organizacija za delo ILO • človeški kapital • socialni kapital • naravno bogastvo • proizvedeno bogastvo • bruto investicije • neto investicije • obnovitvene investicije • nove investicije • osnovni skladi, zaloge • mejni in povprečni kapitalni koeficient 	SOC PIN GEO Obisk na Zavodu za zaposlovanje (razgovor)
E.1.3	<ul style="list-style-type: none"> • pojasnijo vpliv sive ekonomije na velikost BDP • razlikujejo med življenjskim standardom in življenjsko ravno • predstavijo kazalce za merjenje življenjske ravni 	Dodatni dejavniki, ki vplivajo na dejanski BDP, življenjski standard in življenjsko raven	<ul style="list-style-type: none"> • siva ekonomija • življenjski standard • življenjska raven 	POD SOC EKOLOGIJA GEO EKON.GEO
E.2	spoznajo ekonomsko politiko Slovenije in razvijajo sposobnost vrednotenja različnih politik na razvoj slovenskega gospodarstva	OSNOVE EKONOMSKEGA SISTEMA IN POLITIKE		
E.2.1	<ul style="list-style-type: none"> • pojasnijo razmerje med zakonodajno, izvršilno in sodno oblastjo v Sloveniji • opišejo ekonomsko vlogo ključnih državnih institucij (državni zbor, vlada, računsko sodišče, Banka Slovenije) • razložijo ekonomsko politiko in opredelijo nosilce in cilje 	Institucionalna struktura	<ul style="list-style-type: none"> • državni zbor, parlament • vlada • računsko sodišče • Banka Slovenije • ekonomska politika 	OIV- Državljska vzgoja PRAVO - Obisk

	ekonomske politike		<ul style="list-style-type: none"> • ekonomski cilji • instrumenti (sredstva) ekonomske politike 	parlamenta SOC
E.2.2	<ul style="list-style-type: none"> • opredelijo pojem fiskalne politike in opišejo njene instrumente ter cilje • predstavijo pojem proračuna • razložijo temeljne skupine javnofinančnih prihodkov in odhodkov • <i>analizirajo ekonomske učinke primanjkljaja, presežka in zadolževanja</i> • <i>opišejo funkcije fiskalne politike</i> <p>IZBIRNO</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>analizirajo ukrepe ekspanzivne fiskalne politike kot jih pojasnjuje teorija keynesijanizma</i> 	Javna poraba in fiskalna politika	<ul style="list-style-type: none"> • javna poraba • fiskalna politika • davčni zavezanci • ekspanzivna fiskalna politika (spodbujevalna) • restriktivna fiskalna politika (zaviralna) • javnofinančni prihodki • javnofinančni odhodki • proračunski presežek in primanjkljaj • bilanca javnofinančnih prihodkov in odhodkov • recesija • prerazdelitvena, stabilizacijska in alokacijska funkcija 	OIV-Državljanska vzgoja PRAVO-davčna uprava PIN – finančni izkazi
E.2.3	<ul style="list-style-type: none"> • opišejo cilje in sredstva denarne politike v Sloveniji • razložijo sestavo in temeljno vlogo bančnega sistema • razlikujejo knjižni denar od primarnega • <i>predstavijo pomen obvezne denarne rezerve in vpliv na multiplikacijo denarja</i> • <i>pojasnijo učinke instrumentov denarne politike za vodenje restriktivne in ekspanzivne denarne politike</i> • <i>opišejo vlogo EMU</i> • <i>razložijo pomen prevzema evra za razvoj Slovenije</i> <p>IZBIRNO</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>opredelijo sestavine denarnih agregatov oziroma denarne mase M_1, M_2 in M_3.</i> 	Denarna politika	<ul style="list-style-type: none"> • primarni denar • knjižni denar • količina denarja v obtoku • izdajanje denarja • multiplikacija denarja • restriktivna in ekspanzivna denarna politika • evropska monetarna unija • transakcije na odprtem trgu • M_1, M_2, M_3 	EK ZGO ZGO

E.2.4	<ul style="list-style-type: none"> • opredelijo pojme deviznega tečaja • razlikujejo trdni in drseči režim deviznega tečaja • opišejo pojme: devalvacija, revalvacija, apreciacija, depreciacija <p>IZBIRNO</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>opišejo nastanek in delovanje Brettonwoodskega sistema</i> • <i>razložijo gibanje tečaja evra glede na tečaj dolarja</i> • <i>pojasnijo gibanje tečaja tolarja po osamosvojitvi</i> • <i>raziskujejo gibanje tečaja evra</i> 	Tečajna in zunanjetrgovinska politika	<ul style="list-style-type: none"> • devizni tečaj • trdni devizni tečaj • drseči devizni tečaj • devalvacija, revalvacija • apreciacija, depreciacija <ul style="list-style-type: none"> • Maastrichtski konvergenčni kriteriji 	
E.2.5	<ul style="list-style-type: none"> • Opredelijo pojem in pomen carin • Pojasnijo osnovne necarinske oblike zaščite • <i>opišejo vlogo Svetovne trgovinske organizacije</i> <p>IZBIRNO</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>razloži pomen dumpinga in obliki necarinske zaščite (protidumpinški ukrepi in prelevmani)</i> 	Zunanjetrgovinska politika	<ul style="list-style-type: none"> • carine • necarinske zaščite • subvencije <ul style="list-style-type: none"> • protidumpinški ukrepi • prelevmani 	ZGO
E.3	spoznajo povezanost Slovenije s svetovnim gospodarstvom in oblikujejo vrednostno sodbo o pomenu in posledicah vključevanja Slovenije mednarodno menjavo	MEDNARODNA VPETOST SLOVENIJE		
E.3.1	<ul style="list-style-type: none"> • razložijo nujnost mednarodnega gospodarskega povezovanja, slabosti pretiranega protekcionizma • opredelijo mednarodno povezanost gospodarstva Slovenije in predstavijo najpomembnejše partnerice Slovenije pri uvozu in izvozu <p>IZBIRNO</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>razložijo teorijo primerjalnih prednosti</i> 	Odprtost – izvozna usmerjenost slovenskega gospodarstva	<ul style="list-style-type: none"> • protekcionizem <ul style="list-style-type: none"> • teorija primerjalnih prednosti 	ZGO ZGO
E.3.2	<ul style="list-style-type: none"> • opredelijo pojem mednarodna konkurenčnost • <i>opišejo položaj Slovenije na lestvici konkurenčnosti držav</i> • <i>predstavijo dobre in slabe strani neposrednih tujih investicij v Sloveniji</i> 	Mednarodna konkurenčnost Konkurenčnost v globalnem gospodarstvu	<ul style="list-style-type: none"> • mednarodna konkurenčnost • visoka tehnologija, inovacije 	POD

	<p>IZBIRNO</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>razberejo zasnovno in kazalce meritev med. konkurenčnosti</i> 		<ul style="list-style-type: none"> • neposredne tuje investicije • WEF • IMD 	
E.3.3	<ul style="list-style-type: none"> • Opređelijo pojem trgovinske bilance • Opišejo geografsko strukturo slovenske zunanjetrgovinske menjave • predstavijo strukturo menjave po skupinah blaga <p>IZBIRNO</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>pojasnijo vlogo Slovenske izvozne družbe</i> 	Velikost in struktura slovenske blagovne menjave s tujino	<ul style="list-style-type: none"> • trgovinska bilanca • geografska struktura blagovne menjave • Slovenska izvozna družba 	GEO PIN
E.3.4	<ul style="list-style-type: none"> • opredelijo pojem in osnovno metodologijo plačilne bilance • pojasnijo pomen presežka in primanjkljaja v plačilni bilanci • <i>razložijo značilnosti plačilne bilance Slovenije</i> • <i>opredelijo pojem zunanji dolg in njegove sestavine</i> • <i>pojasnijo pojem servisiranje dolga</i> <p>IZBIRNO</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>analizirajo gibanje trgovinske bilance Slovenije po osamosvojitvi</i> 	Plačilna bilanca	<ul style="list-style-type: none"> • plačilna bilanca • tekoči račun • kapitalski račun • finančni račun • statistična napaka • saldo plačilne bilance • zunanji dolg • servisiranje dolg 	PIN
E.3.5	<ul style="list-style-type: none"> • razlikujejo vrste in cilje ekonomskih integracij • opredelijo pojem EU in tri stebre njenega delovanja • <i>predstavijo pomen vključevanja Slovenije v EU ter analizirajo prednosti in slabosti vstopa</i> <p>IZBIRNO</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>pojasnijo pomen vključitve Slovenije v WTO, EU, OECD</i> 	Slovenija in mednarodne ekonomske integracije	<ul style="list-style-type: none"> • evropska unija • ekonomske integracija • območje proste trgovine • carinska unija • skupni trg • gospodarska unija • WTO, OECD 	EKON. ZGO GEO
E.4	Razumejo proces tranzicije v Sloveniji	LASTNINJENJE IN NOVA LASTNINSKA IN UPRAVLJALSKA SESTAVA		
E.4.1	<ul style="list-style-type: none"> • opredelijo pojem tranzicija 	Tranzicija in prestrukturiranje	<ul style="list-style-type: none"> • tranzicija 	EKONOMSK

	<ul style="list-style-type: none"> • <i>pojasnijo tranzicijsko depresijo in poti Slovenije pri oživljanju gospodarstva</i> • <i>razložijo spremembe v podjetjih zaradi privatizacije</i> 	velikih podjetij	<ul style="list-style-type: none"> • privatizacija • prestrukturiranje 	A ZGO
E.4.2	<ul style="list-style-type: none"> • <i>opišejo metodo lastninske preoblikovanja podjetij v SLO po Zakonu o lastninskem preoblikovanju podjetij</i> 	Proces in metode lastninjenja	<ul style="list-style-type: none"> • družbena lastnina • zasebna lastnina • Zakon o lastninskem preoblikovanju podjetij • certifikati • KAD • SOD • SRD • delniška družba 	EKON. ZGO
E.4.3	<ul style="list-style-type: none"> • <i>predstavijo strukturo lastništva slov. podjetij po zaključku lastninskega preoblikovanja in pojem privatizacijska luknja</i> • <i>pojasnijo pojem koncentracije lastništva</i> • <i>opredelijo vrste združitev podjetij</i> • <i>predstavijo dejavnike, ki spodbujajo in dejavnike, ki zavirajo prevzeme in združitve v SLO</i> • <i>razlikujejo prevzem in združitev podjetja</i> • <i>predstavijo problem ohranjanja prevelike vloge države v gospodarstvu</i> • <i>analizirajo pozitivne in negativne oblike tujega kapitala v Sloveniji</i> <p>IZBIRNO</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>analizirajo probleme v zvezi s slovenskim lastninskim preoblikovanjem</i> • <i>opišejo vlogo pooblaščenih investicijskih družb (PID-ov)</i> 	Lastništvo slovenskih podjetij po zaključku lastninskega preoblikovanja	<ul style="list-style-type: none"> • koncentracija lastništva • združitve in priključitve podjetij • vertikalna in horizontalna združitev • prevzem podjetja • prijazni in sovražni prevzemi • neposredne in portfeljske naložbe tujega kapitala <ul style="list-style-type: none"> • privatizacijska luknja • Pooblašcene investicijske družbe (PID-i) 	<p>POD</p> <p>SOC</p> <p>ZGO</p>
E.5	Spoznajo aktualne družbenoekonomske probleme v Sloveniji in njihove vplive na razvoj države in gospodarstva	DRUŽBENOEKONOMSKI PROBLEMI SLOVENIJE		
E.5.1	<ul style="list-style-type: none"> • <i>predstavijo oblike socialne pomoči</i> • <i>pojasnijo razloge za revščino v Sloveniji</i> • <i>razložijo vzroke in posledice spreminjanja socialnih razlik v SLO</i> 	Socialno razlikovanje in revščina	<ul style="list-style-type: none"> • socialne pomoči • merjenje revščine 	SOC

	<p>IZBIRNO</p> <ul style="list-style-type: none"> • predstavijo <i>Ginijev koeficient za merjenje razlik med dohodki</i> • <i>opredelijo načine merjenja revščine</i> • <i>opišejo Program boja proti revščini in socialni izključenosti</i> 		<ul style="list-style-type: none"> • <i>Ginijev koeficient</i> • <i>Program boja proti revščini in socialni izključenosti</i> 	
E.5.2	<ul style="list-style-type: none"> • <i>pojasnijo dileme odločanja med javnim in zasebnim financiranjem v okviru zdravstva, šolstva in pokojninskega zavarovanja</i> <p>IZBIRNO</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>opredelijo razloge za zdravstveno in pokojninsko reformo</i> • <i>razlikujejo sistem obveznega in prostovoljnega dopolnilnega zavarovanja</i> • <i>razlikujejo dokladni in naložbeni pokojninski sistem</i> 	Dileme javnih služb	<ul style="list-style-type: none"> • <i>zdravstveni sistem</i> • <i>šolski sistem</i> • <i>pokojninski sistemi</i> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Dokladni in naložbeni pokojninski sistem</i> 	<p>OIV- zdravstvena vzgoja</p> <p>SOC</p>
E.5.3	<ul style="list-style-type: none"> • <i>predstavijo pomen enakomernega, skladnega in trajnostnega regionalnega razvoja vseh držav in regij v EU</i> • <i>opredelijo štiri sklade za zagotavljanje ekonomske in socialne kohezije EU</i> • <i>predstavijo upravno – teritorialno razdelitev Slovenije</i> • <i>opišejo osnovne značilnosti razvitosti slovenskih regij in navedejo razloge za razlike</i> • <i>opredelijo politiko zagotavljanja skladnejšega regionalnega razvoja in institucije za njegovo pospeševanje v SLO</i> 	Regionalni razvoj	<ul style="list-style-type: none"> • <i>strukturni skladi</i> • <i>upravno-teritorialna razdelitev Slovenije</i> • <i>razvitost slovenskih regij</i> • <i>politika zagotavljanja skladnejšega razvoja regij</i> 	<p>EKON. ZGO GEO POD</p>
E.5.4	<ul style="list-style-type: none"> • <i>argumentirajo temeljne strateške razvojne usmeritve Slovenije</i> 	Razvojne usmeritve Slovenije	<ul style="list-style-type: none"> • <i>razvojna strategija Slovenije</i> 	<p>POD SOC</p>

* IZBIRNO - izbira učitelja za neobvezno poglobitev snovi ali po izbiri dijaka za seminarske ali raziskovalne naloge

4 PRIČAKOVANI DOSEŽKI

Pričakovani dosežki izhajajo iz zapisanih ciljev, vsebin in kompetenc. Zapisani so po tematskih sklopih. Kompetence razvija dijak/inja pri vseh tematskih sklopih.

Za to, da dijak/inja doseže pričakovane rezultate, skrbi učitelj/ica z načrtovanjem in izvedbo pouka, dijak/nja pa s svojim delom, v skladu s svojimi sposobnostmi in odgovornostjo.

A - TEMELJNI EKONOMSKI POJMI IN PROCESI

V delu o temeljnih ekonomskih pojmi in procesih dijak pridobi temeljna ekonomska znanja, pomembna za razumevanje ekonomskih pojmov in ekonomskih procesov v sodobni družbi. Pri tem:

- razume bistvo ekonomskega problema,
- pozna pomen gospodarjenja pri reševanju ekonomskih problemov,
- pozna temeljne ekonomske subjekte, kot so gospodinjstva, podjetja in država,
- analizira odnose med ekonomskimi subjekti in razume temeljne ekonomske procese,
- analizira in uporabi znanje o ravnanju ekonomskih subjektov (posameznikov, gospodinjstev, podjetij in države v tržnem gospodarstvu).

B - TEMELJI MIKROEKONOMIJE

V delu o mikroekonomiji dijak spozna mikroekonomske probleme in razvija ekonomsko logiko delovanja uspešnih podjetij v tržnem gospodarstvu. Pri tem:

- pozna značilnosti ekonomskih zakonitosti in obnašanje posameznih ekonomskih subjektov (potrošnikov in ponudnikov) v tržnem gospodarstvu v popolni ali nepopolni konkurenci
- pozna, kaj pomeni nujnost in objektivnost ekonomskih zakonitosti,
- z analizo konkretnih ekonomskih problemov razvija sposobnost uporabe znanj kot podlage za poslovno odločanje,
- pridobljena ekonomska znanja uporablja pri analiziranju ravnanj posameznikov, skupin in organizacij in tako pogloblja razumevanje ekonomskih dogajanj,
- razume slabosti omejitve konkurence za družbeno blaginjo.

C - TEMELJI MAKROEKONOMIJE

V delu o makroekonomiji dijak spoznava značilnosti delovanja gospodarstva kot celote, združenih potrošnikov in na drugi strani proizvajalcev, vlogo države kot institucije koordinacije. Tako dijak:

- pozna vprašanja sodobne družbe, problematiko razdelitve na ravni podjetij in gospodarstev,
- razume delovanje nacionalnih gospodarstev in svetovnega gospodarstva,
- analizira in razume temeljne ekonomske podatke v obliki statističnih tabel, slik in diagramov,
- uporablja različne vire aktualnih informacij o ekonomskih dogajanjih in razvija sposobnost kritične presoje njihove zanesljivosti in uporabnosti,
- razvija logično in analitično mišljenje in sposobnost razlikovanja med ugotovljenimi dejstvi ter različnimi mnenji in stališči,
- razume prehod od posameznih enot na agregatne količine.

D - SVETOVNO GOSPODARSTVO

V delu o svetovnem gospodarstvu dijaki razumejo zgodovinsko razvojni vidik gospodarstva s poudarkom na problemih sodobnih gospodarstev v 21. stoletju. Pri tem dijak spozna:

- temeljna gibalna razvoja gospodarstva,
- razvoj temeljnih institucij gospodarskih sistemov,
- vlogo tehnologije v tem razvoju,
- različnost gospodarske razvitosti in učinkovitosti sistemov v svetu,
- prepletanje socialnih, ekonomskih in političnih procesov,
- pozitivne in negativne plati globalizacijskih procesov in
- širše omejitve (okolje, viri) sistema tržnega gospodarstva.

E – SLOVENSKO GOSPODARSTVO

V delu o slovenskem gospodarstvu dijaki utemeljujejo dejavnike, ki vplivajo na razvoj slovenskega gospodarstva, vrednotijo ekonomsko politiko Slovenije in presojujejo pomen vključevanja Slovenije v svetovno gospodarstvo. S tem znanjem dijak:

- presoja vzročno posledična zgodovinska dejstva in dinamiko razvoja nacionalnega in svetovnega gospodarstva,

- samostojno presoja ekonomske probleme in vprašanja v današnji Sloveniji,
- oblikuje lastno mnenje in razvije sposobnosti za natančno in logično pojasnjevanje svojih mnenj in stališč,
- rešuje probleme, daje pobude, oceni tveganja ter vrednoti razvojne dosežke Slovenije.

Pri tematskih sklopih dijak na različnih ravneh zahtevnosti razvije naslednje sposobnosti:

- sporazumevanja v maternem jeziku (uporaba slovenske strokovne terminologije na ekonomskem področju, opredelitve pojmov, predstavitev problemov, debatiranja z argumenti, kritičnega vrednotenja dejanskih razmer na področju gospodarstva doma in v svetu itd.),
- razumevanja ključnih ekonomskih pojmov v tujih jezikih,
- izdelave in predstavitev seminarских nalog (samostojno ali v timu), uporablja veščine javnega nastopanja,
- samostojnega iskanja in vrednotenja dodatne literature in aktualnih člankov, z uporabo knjižnično informacijskih znanj in z uporabo informacijsko komunikacijske tehnologije,
- reševanja problemov, dajanja pobud, ocene tveganj, z uporabo znanj drugih predmetnih področij (matematike, sociologije, psihologije, podjetništva itd.),
- učenja učenja in se zaveda pomena vseživljenjskega učenja, (vzpostavi odnos do strokovnega in poglobljenega znanja in razvije motivacijo za nadaljevanje študija in izobraževanja na področju ekonomskih in poslovnih disciplin),
- samostojnega načrtovanja in sodelovanja pri načrtovanju dela,
- podjetniškega razmišljanja in pristopa,
- razvije zavest o različnosti kultur na različnih stopnjah razvitosti in odprto, multikulturno razmišljanje.

5 MEDPREDMETNE POVEZAVE

Ekonomija je veda, ki se pri preučevanju ekonomskih zakonitosti prepleta s spoznanji in vedenji s področja sociologije, psihologije, zgodovine, geografije in matematike. Temeljna ekonomska znanja in vedenja so podlaga za razumevanje poslovnih procesov in dogajanj, ki jih dijak podrobneje obravnava in uporablja pri strokovnih predmetih podjetništvo in poslovna informatika. Cilji predmeta poslovna informatika so zastavljeni tako, da omogočajo zbiranje informacij, pomembnih za preučevanje ekonomskih zakonitosti in dogajanj pri predmetu ekonomija. Predmet podjetništvo pomaga pri razvijanju odgovornega ravnanja in ustvarjalnega mišljenja ter tako motivira dijake za poglobljanje znanj pomembnih za obvladovanje poslovnih procesov. Razumevanje temeljnih ekonomskih pojmov in zakonitosti ter razvijanje zavesti o nujnosti gospodarjenja pridobiva tudi s sodelovanjem v interesnih dejavnostih, oziroma izbirnih vsebinah, kot so državljanska, zdravstvena vzgoja, knjižnično informacijska znanja, ekološke dejavnosti, poklicna orientacija itd.

Medpredmetne povezave po poglavjih (na ravni vsebin, na osnovi procesno-ciljnega načrtovanja in na konceptualnem nivoju) so le predlog in so prikazane v preglednici III. cilji in vsebine.

Preglednica III. v zadnji koloni predlaga ob medpredmetnih povezavah tudi kroskurikularne teme, ki jih lahko učitelji vključujejo ob ekonomskih vsebinah in predstavljajo možnost celostnega poučevanja in razvoja dijaka.

6 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

Dijaki se pri predmetu ekonomija soočajo z ekonomskimi pojmi, tako da postopno bogatijo strokovno besedišče. Učitelj naj pri posredovanju ekonomskih vsebin posveča največ pozornosti razumevanju sporočil. Pri tem poznavanje zahtevnejših podrobnosti obravnavanih ekonomskih pojmov in procesov ni pomembno. Za dijaka je pomembno, da spoznavajo bistvo ekonomskih problemov in razumejo ekonomska sporočila ter pri tem razvijajo ekonomsko pismenost. Podrobnosti o obravnavanih ekonomskih pojmi in procesih bodo dijaki spoznavali postopno in jih strokovno poglobili šele na univerzi, skladno z izbrano smerjo študija.

V učnem procesu naj učitelj načrtuje uporabo aktivnih metod in oblik pouka, ki dijake motivirajo za usvajanje novih znanj in razvijajo sposobnosti za samostojno delo. Aktivnosti dijakov naj bodo usmerjene predvsem v samostojno zbiranje in kritično presojanje aktualnih ekonomskih informacij. Pri zbiranju informacij naj dijaki uporabljajo sodobna informacijska sredstva. Učitelj naj dijake spodbuja h kritičnemu presojanju dogodkov v sodobni tržni družbi. Tako bodo sledili aktualnim dogajanjem v okolju, v katerem živijo.

Dijaki naj predvsem v tretjem in četrtem letniku pripravijo skupinske seminarske naloge s področja aktualnih dogajanj v slovenskem in svetovnem gospodarstvu. Pri izbiri teme za seminarsko nalogo lahko dijaki izberejo aktualne teme iz obveznega ali izbirnega dela učnega načrta, skladno z osebnim zanimanjem za izbrano temo. S pripravo in predstavitvijo seminarskih ali projektnih nalog dijaki razvijajo sposobnosti:

- samostojnega zbiranja informacij (uporaba KIZ in IKT)
- uporabe pridobljenih znanj za kritično presojanje ekonomskih dogajanj,
- esejističnega obravnavanja ekonomskih problemov,
- skupinskega dela in javnega nastopanja.

Celoten proces učenja in poučevanja naj bo usmerjen na dijaka, njegove spoznavne procese in konstrukcijo lastnega znanja.

7 VREDNOTENJE DOSEŽKOV

Preverjanje in ocenjevanje znanja iz ekonomije je pisno in ustno in poteka skladno s Pravilnikom o ocenjevanju znanja v srednji šoli. Učitelj avtonomno izbira oblike in načine pisnega preverjanja in ocenjevanja ter ob tem upošteva potencialne in interese dijakov. Pri tem pa prednostno upošteva oblike uveljavljene pri ocenjevanju na maturi.

Dijaki v tretjem in četrtem letniku pripravijo skupinsko seminarsko nalogo z ustnim zagovorom. Seminarske naloge naj vsebujejo aktualna ekonomska vprašanja, povezana z vsebinami s področja svetovnega gospodarstva (tretji letnik) in s področja slovenskega gospodarstva (četrty letnik). Dijak pridobi oceno v skladu z njegovim prispevkom v skupinski nalogi.

Pri ocenjevanju učitelji upoštevajo splošna znanja, potrebna za splošno izobrazbo in so namenjena vsem dijakom.

Posebna znanja so dodatna oz. poglobljena znanja, namenjena so poglobljanju vsebin in so lahko tudi izbirna.

Pri ocenjevanju učitelji za posamezne letnike upoštevajo različne taksonomske ravni znanja in uresničevanja učnih ciljev, kot so okvirno prikazani v tabeli, ki je priloga učnemu načrtu. Učitelj pri ocenjevanju upošteva izdelane opisne kriterije znanja. Učitelj prilagaja ocenjevalna razmerja sposobnostim dojemanja dijakov v skladu z njihovo razvojno stopnjo tako, da se v četrtem letniku približa ocenjevalnemu razmerju opredeljenem v izpitnem katalogu za maturo.